

מראי מקומות- מנחות ס"ט

על מטלטלין, דכאן מבואר דה"ה בקרקע אמרי' כן.

ד) נשבעין עליהן או אין נשבעין עליהן, כמאן

דשדיא בכדא וכו'- פרש"י בב"מ (גו:), אם הודה במקצת, כגון טענו פסקת עמי לזרוע ו' שמסרתי לך וזרעת חמש, והוא אומר זרעתי חמש ומחצה. והק' הריטב"א שם, דהא בכה"ג הו"ל הודאה וכפירה במטלטלין, כי על הסאה שזה טוען שלא זרעה כלל הוא מודה במקצת וכופר במקצת. ולכן הוא פי' כגון שאמר לו מסרתי לך לשמור חמש סאין זרועין, והוא אומר לא מסרת אלא ארבעה, ופשעתי בהם ולא שמרתים (דלא הוי הילך) [ולכאור' אם שייך לפרש כן תלוי במח' שהבאנו לעיל אם יש דיני שמירה על קרקע בכלל, דאם אין שמירה על קרקע בכלל, אפי' בנוגע פשיעה, א"כ אין הודאתו מחייבו כלל, וצ"ע בזה]. **וע' בלחם אבירים שם שג"כ העיר כן על רש"י, וכ' "ואפשר לומר דהכונה תביעת שבח ארעא משה שמשר לו, והוא טוען חמשה וחצי", ולכן שפיר הו"ל טביעה על קרקע" [אבל א"כ לכאור' פשוט דהוי קרקע, אם התביעה על השבח בקרקע ולא על הזרעים, וצ"ע בכ"ז].**

ה) תנינא, כל הכלים יורדין לידי טומאתן

במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה- ע' בחזון איש (כלים כ"ט, י"ח), שהעיר על ראיית הגמ' משם, דהא כל הנדון אם עולה ע"י מחשבה או לא הוא רק בדברים דמהני בהו מחשבה, אבל כאן, הרי אמרי' דהוי ככלי גללים, וכדלקמן, ובוזה הרי לא שייך כלל כל ענין של טומאה, וא"כ מה שייך לומר בזה דכיון דאין כאן שינוי מעשה נשאר בטומאתו. ויצא לחדש דאה"נ, מעיקרא סבר הגמ' דודאי אי"ז עיכול, וכל השאלה היתה אם נתבטל מטומאה עי"ז דבשעה שבלעו הפיל לא הי' לה תורת כלי. אבל שוב חזר הגמ' וביאר דאין השאלה לענין כפיפה דוקא, אלא דהשאלה היתה לענין אם נחשב עיכול או לא, וזה שייך בין לענין כפיפה ובין לענין הוצין, ובאמת שפיר שייך שאלת הגמ' לענין כפיפה ג"כ. אולם הביא דמהרמב"ם מבואר דס"ל דאף למסקנא הי' פשוט דהכפיפה נשאר בטומאתה, וע"ש מש"כ לפרש בדעת הרמב"ם.

א) שתי הלחם הנצה שריא או חנטה שריי'-

העיר הקרן אורה (סח: ד"ה בעי), מה שייך שאלה זו, הרי לעולם צריך גם הבאת העומר, והגמ' צידד לעיל דאולי צריך כסדרן, דהעומר צריך להתיר קודם שתי הלחם, וא"כ מהו שאלת הגמ' כאן. וכ' די"ל דשאלת הגמ' כאן לא איירי אלא לענין נסכים, דאין שייך בהו היתר דעומר, וצריכין רק להא דשתי הלחם, וא"כ שפיר איכא נפק"מ אם הנצה או חנטה התיירן. וע"ע שם שהק' לשי' הרמב"ם דמשמע דשאלת הגמ' כאן הוא ג"כ לענין תבואה, וכ' דצ"ל להרמב"ם דשאלת הגמ' כאן הוא בדרך את"ל דלא בעי כסדרן (אלא דהק' דא"כ הו"ל לפסוק בפשטות כצד דשלא כסדרן, כיון דהוי בדרך את"ל [אולם כבר כ' האחרונים דהרמב"ם לא צריך לפסוק כאת"ל שאינו מפורש בש"ס, ולפי זה א"ש]).

ב) לא צריכא דחצדיניהו וזרעינהו קודם לעומר,

ואתא עומר וחליף עליהו, וכו'- כ' הקהלות יעקב (פסחים מ"ד, ב') דמשמע מדברי הגמ' דרק משום דעדיין לא חליף עליהו שום עומר שואלין כן, אבל אם כבר עבר העומר על הני חיטין, אז מה שחזר וזרעינהו לא יהי' שאלה אם העומר מתירן או לא, כיון דכבר מותרים הם. והק' ע"ז, למה יהי' הדין כן, הרי כיון דהצד של הגמ' דאין העומר מתירן הוא משום דבטלים הם לגבי הקרקע, א"כ לכאור' יצטרכו היתר עומר מחדש. וכ' דמוכח מכאן דהא דבטלינהו אגב ארעא אינו מועיל אלא לענין מכאן ולהבא, שלא יחול עליו דינים שראויין לחול אחיטין, כגון היתר עומר, אבל דינים שכבר חלו עליו, פשיטא דלא נפקעין עי"ז שבטלינהו לגבי ארעא. וע"ע בקרן

אורה בסוגיין דג"כ כ' כזה. [ויש לעי' מהו הדין אם אח"כ הושרשו, האם גם בכה"ג אמרי' דאם כבר עבר העומר עליהו דאין דינם בטל, ומותרין אפי' קודם לעומר הבא, או דלמא אע"ג דאם קודם הושרשו אמרי' דביטולן לארעא אינו יכול לבטל דינים שכבר חלו עליהן, אבל אם הושרשו ממש, אז ודאי דינם כקרקע ממש, ושוב בטל כל הדינים שהי' להם, וצ"ע].

ג) כל דבר שבמדה וכו'- ע' בחי' הר"ן בב"מ

(גו:) שהק' מכאן על מש"כ הרשב"ם בב"ב (קג:) דמה שאמר רבא כל דבר וכו' קאי רק

עור שלהם, וא"כ שפיר י"ל דיבשים הם ואין בהם שאלה של חמץ.

(ח) **חיטין שירדו בעבים** - הק' המצפה איתן, לפי תוס' דע"י נס ירדו, הרי אסור להדיוט ליהנות ממעשה ניסים, וא"כ ממילא הרי כאן פסול של ממשקה ישראל, וא"כ למה יהיו כשרים למנחות. וכ' די"ל דהאי איסור ליהנות ממעשה ניסים אינו מעיקר הדין אלא ממדת חסידות. וע"ע בעיני שמואל, דהק' בנוסח אחר, דאיך מותר לכהנים לאכול משתי הלחם, הא אסור ליהנות ממעשה ניסים. ותי' דכיון דמצוות לאו ליהנות ניתנו, א"כ לא חשיב הנאה [אולם כידוע שזה תלוי במח' הר"ן והרשב"א בנדרים, אם אמרי' מצוות לאו ליהנות ניתנו לענין הנאה גשמית הבא עם המצוה או לא].

(ט) **חיטים שירדו בעבים** - ע' בקרן אורה דכ' לדון דלכאור' לשתי הלחם בעינן דוקא מה שגדל מן הקרקע, והרי כאן לא גדל החטין מן הקרקע. וכ' דלכאור' מוכח מכאן דכמו דמנחות כשרים במה דגדל בעציץ נקוב, ה"ה שתי הלחם. וכ' לפרש דלפי תוס' שאלת הגמ' הוא אם אמרי' דנחשב ממושבותיכם מה שנתגדל דרך נס או לא.

(י) **אלא לשתי הלחם** - העיר הקרן אורה, למה לא שאל הגמ' לענין מנחת העומר. ותי' דלכאור' ס"ל דקצירה בזמנו מעכבת בו, וכיון דכאן לא הי' קצירה, א"כ ודאי פסול לענין מנחת העומר. א"נ משום דהעומר אינו בא אלא מן החדש, ואין שייך לומר דזה נקרא חדש.

(יא) **בתר עיקר אזלי ושריי עומר**, או דלמא בתר תוספת אזלי ועד שיבא עומר הבא - כ' העולת שלמה דמבואר דשאלה זו דגמרא אינו כמו השאלה דלקמן (ע.), אלא השאלה כאן הוא אי אזלי בתר עיקר לגמרי, ואף ברבה התוספת על העיקר, נחשב לגמרי כהעיקר, או אינו נחשב כעיקר, אלא הוה כתערובת היתר ואיסור. ואף אם הגדולין מעט נגד העיקר, לא בטל, דחדש דבר שיש לו מתירין הוא.

(ו) **וטהרו את הבשר** - הק' הקהלות יעקב (טהרות י"ט), נהי דאינו טמא מדין בשר טמא, אבל למה טהור לגמרי, תיפוק לי' במלא תרווד דטמא מדין רקב, דהאם במה שהוא מעוכל גרע מדין רקב, שכבר ליכא בשר כלל ורק עפרורית, וא"כ כאן למה טהור לגמרי. וכ' דלפי מה דמבואר באיזה דוכתי דדין מלא תרווד רקב הוא רק היכא דאינו מעורב בשום עפרורית אחרת, א"ש. שהרי העיכול של תנוקות אלו היתה במעי הזאב, וא"כ מסתמא נתערב אם שאר מאכלים שהיו במעי הזאב, וא"כ אין בזה מדין תרווד. ועוד תי' דקיי"ל דהרוג אין בו דין מלא תרווד רקב, אלא דכ' לפלפל בזה, דאולי זהו משום רק משום דהוי מת שחסר, אבל מרש"י בתענית (כ"ב) מבואר דהוי שלמין בשעת בליעתן, וא"כ אפשר דלא שייך דין זה דהרוג. וע"ש עור בזה, ואכמ"ל.

(ז) **חיטין שירדו בעבים** - פרש"י, עם המטר כששתו העבים באוקיינוס בלעו ספינה מליאה חיטין. והק' תוס' ע"ז דהא ממושבותיכם כתיב, וא"כ אם מחו"ל הם, למה אין פסולים משום שהם מחו"ל, ואי מא"י, מהו הצד לפוסלן. ולכן פי' תוס' דעל ידי נס ירדו בעבים. וע' במהר"י קורקוס (תמידין ומוספין ח', ג') שכ' ליישב שי' רש"י, דס"ל דלעולם מיירי שהי' בא"י, ושאלת הגמ' הוא דדלמא גזה"כ הוא דצריך להיות ממושבות, דהיינו מקום מושבי בני אדם, דהיינו על הקרקע. עוד תי' דכיון דבא מן העבים, א"כ ממילא מסופקין אנו אם יש לתלות שבא מא"י או לא [כן נראה בכונתו], משא"כ בקרקע, דנאמר כאן נמצאו וכאן היו (וע"ש דרך ג' כע"ז). וע' בנודע ביהודה (תניינא, אר"ח ס"ז) שהביא מה שהק' השואל, דהיכי יהי' חיטים אלו כשרים למנחות, הרי משמע דלכל מנחות הם, והרי ודאי חמץ הם, כיון דירדו עם מי גשמים, ומי גשמים חמים הם, ומחמיצין מיד. וכ' הנו"ב דמהכ"ת דמי גשמים חמין הן, ועוד, מהכ"ת דירדו עם גשמים. לא מיבעיא לפי תוס', דהא בדרך נס, ודאי י"ל דירדו החטים בפני עצמן. אלא אפי' לפי רש"י, הרי י"ל דכמו דהעבים בלעו הספינה, בלעו גם החיטין עם המרצופין של